

Maturitní témata základy společenských věd

1. Psychologie jako věda

- pojem a předmět psychologie
- psychologické disciplíny
- metody psychologického výzkumu (dotazník, rozhovor, experiment, testové metody)
- základní psychologické směry a jejich představitelé (předvědecká psychologie, vědecká psychologie, psychoanalýza, behaviorismus, kognitivní psychologie, humanistická psychologie, transpersonální psychologie)

2. Determinace lidské psychiky

- biologická determinace psychiky (nervová soustava, žlázy s vnitřní sekrecí, tělesný stav a růst organismu, dědičnost)
- sociální determinace psychiky (sociální role, konflikt rolí, společenské zvyky, mravy, zákony, tabu)
- proces socializace (sociální učení, patologická socializace, resocializace, problematika „vlčích dětí“)
- vzájemné ovlivňování biologických a sociálních faktorů

3. Psychologie osobnosti

- typologie osobnosti (podle Hippokrata-Galena, Junga, Eysencka, Kretschmera)
- modely osobnosti (Freudův topografický a strukturální, Jungův)
- psychické vlastnosti osobnosti (aktivačně motivační, vztahově postoje, výkonové, seberegulační, dynamické)

4. Psychické procesy (paměť, učení, myšlení, emoce)

- čítí, vnímání, představy, fantazie
- fáze, druhy, poruchy paměti
- formy myšlení, myšlenkové operace
- pojetí a druhy učení, faktory ovlivňující učení
- klasifikace emocí, znaky emocí

5. Osobnost v náročných životních situacích

- stres, frustrace, deprivace
- psychohygienu a její metody, asertivita
- psychopatologie a psychoterapie

6. Sociologie jako věda

- pojem a předmět sociologie
- období vývoje sociologie, významní sociologové
- představitelé české sociologie

7. Sociální struktura

- horizontální členění společnosti (diferenciace)
- vertikální členění společnosti (stratifikace)
- osy stratifikace, strukturální funkcionalismus, typy stratifikace, sociální mobilita, rituály

8. Sociální skupiny

- typy sociálních skupin; teorie referenčních skupin
- sociální seskupení a agregáty
- rodina jako sociální skupina
- masová společnost

9. Příroda, kultura, společnost

- vztah přírody a společnosti
- sociologické pojetí kultury
- masová kultura
- subkultury
- environmentální problémy a jejich řešení

10. Základy politologie

- pojem a předmět politologie
- podstata, vznik, funkce, formy státu, státní občanství
- politické strany, politické ideologie

11. Demokracie

- vznik a vývoj demokracie
- znaky demokratického státu a typy demokracie
- politické strany a volební systémy
- současné problémy a ohrožení demokracie

12. Mezinárodní vztahy, mezinárodní organizace

- subjekty mezinárodních vztahů
- diplomacie, diplomatické posty
- mezinárodní smlouva a její přijímání
- řešení mezinárodních konfliktů
- OSN, EU, NATO

13. Ústava, ústavní právo

- historický ústavní vývoj na území ČR
- Ústava ČR (moc zákonodárná, výkonná, soudní)

14. Základní pojmy právní vědy

- definice práva, právo a morálka, typy právních kultur
- právní řád, právní normy, právní vědomí, zákonost
- právní vztahy
- klasifikace práva, právní odvětví

15. Občanské právo

- občanský zákoník, fyzické osoby, právnické osoby
- právní pojetí věcí
- absolutní majetková práva (věcná práva k věcem vlastním, k věcem cizím)
- dědické právo
- relativní majetková práva (závazky a závazkové vztahy)

16. Rodinné a pracovní právo

- prameny RP a PP
- rodina, manželství, náhradní rodinná péče
- právo na zaměstnání
- účastníci pracovněprávních vztahů, pracovní poměr, pracovní smlouva, zvláštní pracovní podmínky
- práva a povinnosti a RP a PP vztazích

17. Trestní právo hmotné a procesní

- pojem a prameny trestního práva
- přešůpek a trestný čin, pachatelé, trestní odpovědnost, okolnosti vylučující trestnost
- druhy trestů a ochranných opatření
- osobnost soudce, státního zástupce, advokáta a notáře
- trestní právo procesní, trestní řízení
- hierarchie soudů v ČR, zásady výkonu soudní moci v ČR

18. Ekonomie jako věda

- pojmy ekonomie a ekonomika, mikroekonomie a makroekonomie
- ekonomické subjekty, ekonomický statek a služba
- vývoj ekonomického myšlení
- ekonomika tradiční, plánovaná, tržní, ekonomiky smíšené
- transformace české ekonomiky po roce 1989

19. Makroekonomie

- cíle a nástroje hospodářské politiky, státní rozpočet
- nezaměstnanost, inflace
- bankovní soustava ČR
- vznik a funkce peněz

20. Filosofie jako věda. Předsokratovská filosofie

- předmět, počátek a původ filosofie (mýtus a filosofie)
- filosofické disciplíny, základní ontologické a gnoseologické pojmy
- řecká filosofie před Sókratem

21. Vrcholná antická filosofie

- sofisté
- Sókratés, Platón, Aristotelés
- malé sokratovské školy

22. Filosofie helénského období

- kynikové, stoicismus, epikureismus, skepticismus, eklekticismus
- novoplatonismus a jeho vliv na středověkou filosofii

23. Patristická a scholastická filosofie

- patristika (sv. Augustin, Tertullianus, Origenes)
- raná scholastika (spor o universalie, Jan Scotus Eriugena, Anselm z Cantenbury, Petr Abelard)
- vrcholná scholastika (sv. Tomáš Akvinský)
- pozdní scholastika (Duns Scotus, Vilém Occam, německá mystika 14. století)

24. Filosofie ve věku renesance a reformace

- charakteristické rysy období
- přírodovědné objevy (M. Koperník, G. Bruno, G. Galilei)
- reformace (M. Luther)
- politické myšlení (N. Machiavelli, T. Hobbes); utopické spisy (T. More a další)
- M. Kusánský, F. Bacon

25. Novověká filosofie

- typické znaky novověkého uvažování, racionalismus, empirismus
- vybrané osobnosti novověké filosofie (R. Descartes, B. Pascal, B. Spinoza, G.W.Leibniz, J. Locke, G. Berkeley, D. Hume)

26. Filosofie osvícenství a německá klasická filosofie

- francouzské osvícenství (Ch. Montesquieu, Voltaire, J. J. Rousseau, encyklopedisté, materialisté)
- německý idealismus (I. Kant, J.G.Fichte, F.W.J.Schelling, G. W. F. Hegel)

27. Vybrané filosofické směry a osobnosti 19. století

- německý materialismus (K. Marx, L. Feuerbach)
- pozitivismus (A. Comte)
- S. Kierkegaard jako předchůdce existencialismu
- filosofie života (F. Nietzsche, H. Bergson)
- pragmatismus (W. James, J. Dewey)

28. Vybrané filosofické směry a osobnosti 20. století, česká filosofie

- fenomenologie (E. Husserl)
- existencialismus (K. Jaspers, J. P. Sartre, A. Camus)
- filosofie bytí (M. Heidegger)
- filosofie dialogu (M. Buber, E. Levinas)
- L. Wittgenstein
- postmoderní a současná filosofie (W. Welsch, J. F. Lyotard)
- české filosofické myšlení (J. Hus, P. Chelčický, J. A. Komenský, B. Bolzano, T. G. Masaryk, J. Patočka, M. Machovec, E. Kohák)

29. Religionistika jako věda

- významná světová náboženství (křesťanství, judaismus, islám, hinduismus, buddhismus)
- problematika náboženských sekt (definice sekty, příklady sekt působících v ČR)